

KOULUAMME UHCAA

PUHEENJOHTAJALTA

OPETTAJAPULA

Suomalainen peruskoulu on ollut menestystarina vailla vertaa. Menestyksen on mahdollistanut se, että opettajan ammatti on ollut tavoiteltu ja haluttu. Opettajankoulutukseen hakeutuneiden määrä on ollut suuri ja alan vaihtajia on ollut vähän. Opettajan ammatissa on viihdytty ja ammatillinen itsearvostus on ollut korkealla. Tällä on ollut suora vaikutus työmotivaatioon.

Huolestuttavia merkkejä muutoksesta on kuitenkin ollut havaittavissa. Luokanopettajan koulutukseen hakeutuvien määrä on ollut useiden vuosien ajan laskussa ja yhä useampi opettajan työtä tekevä pohtii alanvaihtoa.

Mielestäni merkittävin syy siihen, että opettajankoulutukseen hakeutuvien määrä on alentunut, on se kokemus, joka opiskelupaikkaa valitsevalta on omasta kouluajastaan. Kokemus siitä, että opettajalla on ollut aikaa yksilöllisesti ohjata ja kannustaa, saa opiskelupaikkaa valitsevan nuoren todennäköisemmin valitsemaan opetusalan. Jos kokemus kouluajalta on sellainen, että opettajan aika ei näytä riittävän perustehtävistä suoriutumisen, ei se ainakaan kannusta nuorta hakeutumaan alalle.

Opettajan työn kuormittavuuden lisääntyminen vaikuttaa myös siihen, että opettajat pohtivat eniten enemmän alan vaihtamista. Keskusteluissani lukuisten opettajien kanssa kuuluu toistuvasti sama viesti - Jaksanko tätä työtä joulun asti uupumatta.

Kuormittavuutta opettajan työssä ovat lisänneet lukuisat tekijät. Väkivaltatilanteet ovat lisääntyneet hälyttävästi. Koulujen tilat ovat joissain kouluissa riittämättömiä tai väistötiloista johtuen koulupäivän rutiinit ovat työllistäviä. Opettajilta kerätyn palautteen perusteella kolmiportaisen tuen toimivuuteen ollaan tyytymättömiä. Oppilaan tarvitsemaa tukea ei ole saatavilla riittävästi ja prosessit ovat käsittämättömän hitaita. Osa opettajista kertoo kuormittavuuden lisääntyvän myös siitä syystä, ettei rehtori ole tavoitettavissa koululla.

Puheen tasolla opettajien työn kuormittavuus tunnustetaan, mutta toimet sen vähentämiseksi

ovat toistaiseksi olleet riittämättömiä. Tehdyt tutkimukset, kuten Kunta10- ja työterveystutkimus, tukevat edellä esittämäni. Ongelmia on pyritty ratkaisemaan tavoilla, jotka vaikuttavat kosmeettisilta. Oppilaiden lisääntyneeseen väkivaltaisuuteen on tarjottu opettajien täydennyskoulutusta ikään kuin oppilaiden väkivaltaisuus olisi opettajien osaamattomuuden syytä.

Opettajan ammatin vetovoima on koulujärjestelmämme kultajyvä, jonka vaalimisen pitää olla jokaisen koulutuksen parissa työskentelevän tärkein tehtävä. Mikään muu asia ei ole sitä tärkeämpi. Kaikki muut asiat ovat sille alisteisia. Voimme laatia toinen toistaan parempia opetussuunnitelmia. Voimme tehdä kuutioittain strategioita ja käynnistää niitä tukevia hankkeita. Niillä ei ole viimekädessä merkitystä, ellei niitä ole toteuttamassa osaavat ja motivoituneet, työstään nauttivat opettajat.

Työskentelyolosuhteet kouluissa on saatava kuntoon. Se tapahtuu osin resursseja lisäämällä ja osin kuuntelemalla tarkasti sitä palautetta, joita käytännön opetustyötä tekeville saadaan. Jos annamme maailman parhaan koulujärjestelmämme rapautua väärin päätösten, liiallisten resurssileikkausten ja kentältä tulevan palautteen sivuuttamisen vuoksi, joudumme tilanteeseen, jonka korjaaminen on sekä hidasta että kallista. Varoittavia esimerkkejä löytyy naapurimaistamme. Nyt voi olla viimeinen hetki toimia sen turvaamiseksi, että myös tulevat voivat opiskella maailman parhaassa koulussa maailman parhaiden opettajien johdolla.

TIMO SAAVALAINEN
PUHEENJOHTAJA